

1. İslamiyet'in Kabulünden Önceki Türk Edebiyatı

Başlangıçtan. 10 . Yüzyıla Kadar

Sözlü Edebiyat
Bilinmeyen zamanlardan 8. yy' a kadar sürdü.
Ürünler:
* Koşuk,
* Sagu,
* Sav,
* Destan.
Ortak öz.:
Dörtlülük, 7'li ve 8'li hece, sade dil, tarihi, dini ve güncel konular.
(Koşuk ve sagu 7'li, manzum Destan parçaları 8'lidir.)

Yazılı Edebiyat
8-10 yy Göktürk Kitabeleri ve ardından Uygur Metinleri.
Göktürk Yazıtları:
Milli Alfabe, Türk adı, Hitabe, İlk yazılı edebi metin. İlk yazar:Y. Tigin-(Kök/Gök Türk Metinleri)
İlkşair: A.ÇorTigin-Uygur Metinleri

İslami devirde yerini Halk Edebiyatı aldı.

2. İslamiyet'in Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı(10- 19 YY)

Türk Halk Edebiyatı (Günümüze kadar sürmüştür.)
a) Anonim Halk Edebiyatı: Türkü, Mani, Ninni, Bilmece, Tekerleme, Masal, Efsane. Doğal Destan, Halk Hikayesi, Mizahi Fıkralar, Atasözleri vs.

b) Dini Tasavvufi Halk (Tekke) Edebiyatı: İlahi, Nefes, Deme, Şathiye, Nutuk,Devriye .. (Yunus Emre, Hacı Bektaş Veli, Kaygusuz Abdal vs.)

c) Aşık Edebiyatı: 16. YY da başlar. Saz eşliğinde söylenir. Koroğlu, Pir Sultan Abdal Karacaoğlu, Seyrani, Aşık Ömer,Erzurumlu Emrah, Ercişli Emrah, Bayburtlu Zihni,Dadaloğlu,Dertli vs.

Nazım şekilleri: Koşma (Koçaklama-Güzelleme-Ağıt-Taşlama), Semai, Varsağı, Yapma Destan

Ortak Özellikler:

Nazım birimi: Genellikle dördlüktür.

Nazım Ölçüsü: Hece ölçüsüdür.(7'li, 8'li, 11 'li)

Uyak çeşidi: Genellikle yarım uyaktır.

Dil: Halkın anlayacağı sade Türkçedir.

Konu: Günlük yaşamdan seçilen konulardır.

İslamiyet'in Kabulünden Önceki Türk Edebiyatının devamıdır.

Geçiş Dönemi (10-12 YY)

İslami İlk Türk Eserleri:

*Kutadgu Bilig

*Divan-ı Lügati't

Türk

*Atebetü'l

Hakayık

* Divan-ı Hikmet

*Manas Destanı

Hakaniye Türkçesi

Klasik Türk Edebiyatı (Divan Ed.): 13- 19 YY
Beyitlerden Oluşanlar: Gazel, Kaside, Mesnevi, Müstezat, Kıt'a

Bentlerden Oluşanlar: Rubai, Tuyuğ, Murabba, Şarkı, Muhammes, Müseddes,Terkib-i Bend, Terci-i Bend vs.

Ortak özellikler:

Nazım birimi: Genellikle beyittir.

Nazım Ölçüsü: Aruzdur.

Uyak çeşidi: Genellikle tam ve zengin uyaktır.

Dil: Arapça ve Farsça sözcük ve tamlamalarla ağırlaştırılmış bir dildir.

Anlatım: Süslü ve sanatlıdır.

Konu- Tema:Aşk acısı, doğa, dini ve ahlaki konu veya temalarla din ve devlet büyüklerinin övülmesidir.

Temsilcileri: Hoca Dehhani,Mevlana, Süleyman Çelebi, Ahmedi, Necati, Ali Şir Nevai, Şeyhi, Bakı, Fuzuli, Nabi, Nef'i, Şeyh Galip, Nedim vs.

3. Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı (1860-)

Hazırlık- Geçiş Dönemi (1839-1860)

Çevirilerin yapılması, Resmi Gazetenin çıkarılması
Telemak- Takvim-i Vekayi

Tanzimat Edebiyatı (1860- 1896)

a) I.Dönem: 1860-1876 arası: Tercüman-ı Ahval yayımlandı. Toplum için sanat yapıldı. Şinasi:Şair Evlenmesi- Klasizm, Namık Kemal: İntibah, Cezmi- Romantizm, Ziya Paşa
b)II. Dönem: 1876-1896 arası: Sanat için sanat yapıldı. Abdülhak Hamit (Romantizm) , Recaizade Mahmut Ekrem (romanda reailizm; şiirlerinde romantizm.) , (N. Nazım: naturalizm)
Bağımsızlar:A. Vefik Paşa-Klasizm, Ahmet Mithat Efendi-Klasizm

Edebiyat-ı Cedide (Servet-i Fünun Edebiyatı) (1896-1901)

Tevfik Fikret(parnasizm) , Cenap Şahabettin (Parnasizm-Symbolizm)
Halit Ziya Uşaklıgil(Mai ve Siyah, Aşk-ı Memnu-Realizm), Hüseyin Cahit Yalçın - Edebiyat ve Hukuk), Mehmet Rauf (Eylül) vs. Sanat için sanat benimsendi.
Dönemin Bağımsızları: H.R. Gürpınar(Natüralizm) M Akif Ersoy (Realizm)

Fecr-i Ati Edebiyatı (1909-1912)

Ahmet Haşim, Ali Canip , Yakup Kadri,M. Fuat Köprülü, Refik Halit, Tahsin Nahit, Celal Sahir...
Symbolizmin etkisinde , saf şiir anlayışıyla, sanat için sanat benimsendi.

Milli Edebiyat Akımı (1911-1923)

a) 1911-1918 arası : Osmanlı'nın son dönemi: Genç Kalemler- Yeni Lisan
b) 1919-1923 arası: Milli Mücadele Yılları:Kuvayı Milliye'yi desteklediler. Mehmet Emin, Ö.Seyfettin(Realizm), Z. Gökalp, Ali Canip, Yakup Kadri (Realizm), Halide Edip, Reşat Nuri(Realizm), , Yahya Kemal- Parnasizm, Mehmet Fuat Köprülü, Beş Hececiler, (Refik Halit Karay-Milli mücadeleyi desteklemedi)
Sade dil, hece ölçüsü , milli konular ele alındı. Romantizm, Realizm akımlarının etkisi görüldü.

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı (1923-)

a) 1940 öncesi. b) 1940'tan günümüze.
Symbolizm -(Tanpınar,Dıranas,Tarancı), realizm-(Peyami Safa, Yaşar Kemal, Kemal Tahir, Orhan Kemal) parnasizm-(Yahya.Kemal), empresyonizm (Tarancı, Dıranas) , fütürizm- (Nazım Hikmet) Sürrealizm -(Orhan Veli, T.Uyar, Edip Cansever, Ece Ayhan) sezgicilik -(Kısakürek, A.H. Çelebi), Postmodern- (Oğuz Atay)
Milli, dini, toplumcu, gelecekçi, politik, sosyal içerikli farklı konulara değinildi.

Not: Halk Edebiyatı kendi kuralları içinde varlığını sürdürmüştür.

Aşık Ömer, Seyrani, Bayburtlu Zihni, Erzurumlu Emrah, Ercişli Emrah, Ruhsati, Aşık Şenlik, Aşık Daimi , Aşık Veysel, Reyhani,Neşet Ertaş vs.